

REDACTIEZEILBOOT

WATERKAMPIOEN
de Marina

DE NAAKT

TEKST JAN BRIEK | FOTO'S BERTEL KOLTHOF EN MAARTEN STOLP

Ach, wat kan het toch raar lopen in het leven. In gedachten zagen we onszelf al op de Zeeuwse stromen. Gekleed in smetteloos witte broek, marineblauwe trui en duffelse jekker, aan het roer van ons nieuwe schip. Onze trots, de elegantste verschijning in elke haven die we aandeden. Waar mannen en vrouwen op de passantensteiger zich zouden verdringen om ons de eeltige knuist te schudden, te complimenteren met onze aanwinst, bewonderend de sierlijke lijnen van ons scheepje in zich op te nemen. Waarna wij borrels aangeboden zouden krijgen en sterke verhalen vertelden tot diep in de nacht.

HOE anders kan het lopen in het leven van de kersverse 'oude-houten-boatbesitzer'. Wat een zomer moest worden vol esthetisch verantwoord vaarplezier ontaarde in een tijd van verkrabben. En dat zou pas het begin zijn. Om eerlijk te zijn: ik vertrouwde het van begin af aan al niet. Want een van de allereerste dingen die Benno Rexwinkel – onze steun en toeverlaat bij de restauratie van de Marina – deed, nadat ons scheepje bij hem was gearriveerd, was het overvloedig inspuiten van de kielbouten met kruipolie. Kruipolie; dat is om dingen los te maken die vastzitten. Zo veel weet ik er ook nog wel van. Kruipolie plus kielbouten. Het resultaat is net zo simpel als het optellen van 1 en 1. Dat we die zomer niet meer zouden varen, was al gauw duidelijk. Dat er meer werk aan onze nieuwe aanwinst zou zitten dan we in eerste instantie dachten, was ook duidelijk. Maar in de loop van het afgelopen jaar zou nog veel meer duidelijk worden. Pijnlijk duidelijk. Kaalhalen, daar begon het voor Benno eigenlijk pas mee. Kaalhalen alleen was niet genoeg. Wat heet! Afbreken moesten we. De hele bliksemse bende moest eraf en eruit. Stootlijst, voetlijst, dek, opbouw, kuip... kiel. (Ik wist het.)

STRIPTease

E WAArHEID

Dus toen na uren krabben de Marina, bloot als een nudist in de sauna, bij Benno in de hal stond, kon het échte werk pas beginnen.

AAN DE VERKEERDE KANT BEGONNEN

Volgens Benno is onze Marina typisch zo'n boot waar 'aan de verkeerde kant' is begonnen in een poging om haar op te knappen. Een nieuwe opbouw, een nieuw achterschot in de kajuit, een nieuw Hechthouten dek op het originele dek van grenen delen, een nieuwe voetlijst. Prachtig allemaal en het moest er allemaal weer af. 'Echt?', vroeg ik nog voorzichtig aan Benno, maar die bleek onverbiddelijk: 'Echt'. Dat was even slikken. Want laten we wel wezen: toen we de Marina kochten, was het misschien niet zo'n heel erg goede, maar het was in elk geval een móóie boot. En zo op het oog een redelijk héle. Na ons offensief was daarvan weinig meer over. Plank voor plank, desnoods splinter voor splinter, werd de Marina tot op haar botten ontleed.

In de loop der tijd zou
veel méér duidelijk
worden, pijnlijk duidelijk

TEGENSPARTELEN

De aanval werd in eerste instantie ingezet op de stootlijst. Deze deed ook dienst om de naad tussen de bovenste gang en het dek af te dekken. Nou was het verwijderen van deze lijst nog een redelijk eenvoudige klus. De doppen op de schroeven eruit. (Tip: draai een schroef in zo'n dop en draai die door; met een beetje mazzel trekt de schroef als een soort kurkentrekker de dop eruit – lukt in bijna de helft van alle gevallen.) Daarna alle schroeven losdraaien. Schroeven die niet wilden, zaagden we af. En om het ons wat makkelijker te maken, waren er een hoop die al bij de aanblik van onze verbeterde gezichten de handdoek in de ring gooiden en spontaan afbraken. Toen we lijst eraf haalden, bleek iemand ons ook al eens te zijn voor geweest: eronder was een laagje glasvezel geplakt. Waarschijnlijk om hardnekkig lekken via de naad tussen romp en dek tegen te gaan. Daarna was het de beurt aan de voetrail. Die spartelde meer tegen, maar gaf na wat ijdel verzet toch krakend de geest.

Nadat we de opbouw van de Marina hebben getild, is de deplorabele staat van de romp pas écht goed te zien. Om te zorgen dat de romp zijn vorm behoudt, wordt hij in eerste instantie tijdelijk gefixeerd met wat balken dwars over.

REDACTIEZEILBOOT

1

2

4

1 Hakken, breken, zagen. De oude constructie van de Marina geeft zich niet zonder slag of stoot gewonnen. 't Doet soms wel een beetje pijn, maar het doel heiligt de middelen, zullen we maar denken.

2 En ook dat nieuwe achterschot in de kajuit – vakkundig en mooi gemaakt – zal er aan moeten geloven.

3 Als alles los is, is het tijd om de opbouw van de Marina te tillen.

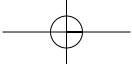
4 Na het lichten van het dek kan de binnenkant eindelijk eens worden ontdaan van resten hout, afgebroken schroeven, spijkers en splinters.

5 Au!

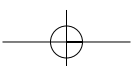
6 Het mag dan allemaal in slechte staat zijn, het is en blijft een mooi gezicht.

5

STRIPTease

REDACTIEZEILBOOT

‘Barbaren’, hoor ik u al denken. ‘Waarom haal je zo’n lijst er niet in één stuk af zodat je hem later nog eens kunt gebruiken?’ U heeft helemaal gelijk en we hebben het dan ook geprobeerd. Maar het lukte slechts met één van de twee exemplaren. Nieuw maken is bovendien een stuk eenvoudiger en goedkoper dan vele uren prutsen om tenslotte te eindigen met een behoorlijk beschadigd onderdeel. Een bijkomend voordeel: de voetlijst was niet origineel en de tragische vernietiging van één van de twee was meteen een goede reden om de nieuwe lijsten volgens tekening te maken. Want de originele tekeningen hadden we inmiddels te pakken. Navraag bij de heer Aten, de zoon van de opdrachtgever en eerste eigenaar, leerde dat Willem de Vries Lentsch sr. de

We waden inmiddels kniediep door splinters en brokstukken

Noorse tekeningen in het begin van de jaren veertig had omgezet naar een Nederlandse versie. De heer Aten wist zelfs de nummers nog te noemen. En dankzij die nummers wist een hulpvaardige heer De Vries Lentsch na slechts een kwartier te zoeken de originelen uit z’n archief op te diepen. Na stootlijst en voetrail volgde de opbouw. Zoals gezegd: al eens vernieuwd. Zag er heel professioneel uit en dus lag het voor de hand om ook hier een poging te wagen deze te behouden. Nou zág de bevestiging van de opbouw er niet alleen professioneel uit; hij bleek het ook te zijn. Vooral de lijsten die over de overgang tussen dek en opbouw waren bevestigd, bleken taai. Letterlijk, dankzij de overvloedige hoeveelheid Sikaflex die tussen lijst, dek en opbouw was gebruikt. Zo vast als een mammoetkarkas in de Siberische permafrost. Als de rest van onze boot al lang en breed tot stof zou zijn weergekeerd, zou deze verbinding nog altijd fier intact zijn. Met verende krachten werd de aanval ingezet. Aan de voorzijde én aan de achterzijde van de afdekljsten; een offensief op twee fronten. Zaagjes, wiggen, hamers, beitels, zo af en toe een hartgrondige krachtterm; álles haalden we uit de kast om er voor eens en voor altijd mee af te rekenen. Maar ze gaven zich niet zo maar gewonnen. Splinter voor splinter moest dit deel van de Marina aan onze wil worden onderworpen.

HELE LAPPEN TEGELIJK

Na dat titanenwerk stortten we ons op het nieuwe Hecht-houten dek. Na die lijstjes waren we inmiddels het een en ander gewend – en dat zou het dek gaan merken. Hele lappen tegelijk kwamen los. Hak! Breek! Scheur en verpulver! Het duurde niet lang voor we zegevierend tegen de originele grenen dekdelen aankeken. En toen – het klinkt misschien gek, maar ‘t is waar – toen brak er iets in óns. Die mooie, naakte, ‘langdradige’ delen. Ooit als boom gegroeid in het een of andere eeuwig zingende Russische woud. Dik vijftig jaar geleden door een timmerman met veel moeite passend gemaakt. Moesten we die nou óók zomaar lomp eruit breken? Tja, op zo’n moment kun je dus niet meer terug. Om bij de Marina te komen, moesten we inmiddels kniediep door splinters en

1 Benno Rexwinkel en z’n medewerker Siebrandt Forsten stellen het krat waarin de Marina - nadat ze van haar kiel is gelicht - komt te staan.

2 Het losdraaien van de moeren op de kielbouten is een kwestie van een beetje domme kracht en een heleboel kruipolie. Het losdraaien gaat eigenlijk opmerkelijk gemakkelijk.

3 Eén, twee...los! Zonder al te veel problemen tilt Benno de Marina van haar kiel.

STRIPTEASE

3

4

5

6

- 4 Ik hou helemaal niet van de manier waarop Benno naar de blootgekomen onderkant van de kielbalk kijkt...
- 5 Ook een kwestie van bruto meppen: het losslaan van de kielbouten uit de wrangen en de kielbalk.
- 6 De twee voorste kielbouten: de voorste finaal in tweeën; die daarachter behoorlijk ingeteerd. Toch niet zo'n slecht idee om de kiel eens los te halen.
- 7 V.l.n.r.: de kielbouten van achtersteven naar voorsteven gezien; nummer vier van achteren (links dus) kwam er inclusief vurenhouten wrang uit.

7

brokstukken waden. Even slikken dus, en de zaag erin. Net als in de dekbalken die daarna aan de oppervlakte kwamen. Daarna waren we klaar voor het eerste 'grote moment': het eraf tillen van de opbouw. Een laatste dekbalk werd doorgezaagd, een laatste knie versplinterd, een laatste schroef de kop af geslagen en daar zweefde onze 'nieuwe' opbouw gracieus naar Benno's bergzolder. Weemoedig bedacht ik dat we die voorlopig niet terug zouden zien.

Vervolgens was het hoog tijd om de Marina – of tenminste haar steeds schameler restanten – te fixeren. Want het mocht natuurlijk niet gebeuren dat die mooie gestrekte romp steeds meer het uiterlijk van een opblaasbadje zou krijgen, omdat bij gebrek aan écht verband de zijden steeds verder zouden uitzakken. In eerste instantie fixeerden we de vorm heel eenvoudig door een paar balken dwars over de boot te leggen en met lijmklemmen stevig aan de dekweggers vast te zetten. Pas later – als de ballastkiel eraf zou gaan – zou de Marina in een speciaal daarvoor getimmerd krat worden opgesteld. Toen ook hadden we eindelijk eens de gelegenheid om de uitgekledede romp eens goed te bekijken. De mooi gevormde gangen – waar op verschillende plaatsen mini-torpedo's lijken te zijn ingeslagen. Het prachtige ritme van de vloeiende rondingen van de spanten – die bijna allemaal zijn gebroken. Ach, we hebben ons er inmiddels mee verzoend. De periode vóór het verwijderen van de kiel gebruiken we om alvast wat spanten eruit te halen (drie tot vier per keer; de rest blijft zitten om niet álle verband uit de romp te halen) en de binnenkant van de huid kaal te schrapen. Voor zover nodig tenminste: per kant gaat ongeveer de helft van alle gangen er toch uit om te worden vernieuwd.

BRUTE SPIERKRACHT

Dan breekt eindelijk de echte grote dag aan: de Marina gaat van haar kiel. Die kruipolie blijkt z'n naam eer te hebben aangedaan. Dat, in combinatie met een flinke dosis brute spierkracht, zorgt ervoor dat de bouten eigenlijk opmerkelijk makkelijk los te draaien zijn. De onderste bouten daarentegen zitten in nesten in de kiel. Daar kun je met een (dop)sleutel zo lastig bij dat we die maar afzagen. Ze moeten – na bijna zestig jaar – toch eens worden vernieuwd tenslotte. Met behulp van een flink stuk betonijzer en een zware 'vuist' worden de bouten na het lossen van de kiel uit de kielbalk en wrangen geslagen. Opnieuw worden we verrast. Van de zes kielbouten – van origine van gegalvaniseerd staal – zijn de achterste drie nog in goede staat. Maar de bout daarvoor komt los met de 'nieuwe' vurenhouten wrang en al. De bout daar weer voor is behoorlijk ingevreten en de voorste bout blijkt finaal in tweeën. Toch niet zo'n slecht idee dus, om de kiel er maar eens af te halen.

Meer nog dan het verwijderen van de opbouw, is het van de kiel aftillen toch een soort 'magisch moment'. Tenminste: zo voelt het wel een beetje. Waarom? Misschien omdat je het idee hebt dat er daarna niets meer te bedenken is om er nog af te halen. En er dus – eindelijk – na een periode van breken een tijd van bouwen gaat volgen. En daarmee zijn we weer terug bij het begin van dit verhaal. Want geloof het of niet: het kan nóg erger en er kan nóg meer af. Zoals ik al zei: het kan raar lopen in het leven van een kersverse 'oude-houten-boatbezitter'. Maar daarover later meer. Waarbij ik u nu al kan verklappen dat het allemaal weer goed komt – beter zelfs. Veel beter. ✂